

Sygn. akt I CSK 74/16

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jan Górowski (przewodniczący)

SSN Bogumiła Ustjanicz

SSN Irena Gromska-Szuster (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Województwa [...]

przeciwko Stowarzyszeniu "S." w S.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 31 stycznia 2017 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 2 czerwca 2015 r., sygn. akt I ACa .../14,

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 22 maja 2013 r. Sąd Okręgowy w [...] zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 186 117,66 zł. z odsetkami tytułem zwrotu części nierozliczonej dotacji przyznanej ze środków Unii Europejskiej na realizację projektów wykonywanych przez pozwanego i oddalił powództwo w pozostałym zakresie.

W sprawie ustalone zostało między innymi, że Minister Gospodarki i Pracy, działając na podstawie art. 19 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju (Dz. U. Nr 116, poz. 1206, ze zm.- dalej: „uNPR”) jako Instytucja Zarządzająca, przekazał stronie powodowej na mocy porozumienia z dnia 28 maja 2004 r. w sprawie podziału kompetencji w procesie wdrażania Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004 - 2006 (dalej: „ZPORR”) wdrażanie niektórych działań w ramach tego programu, finansowanego z funduszy unijnych.

W dniu 8 września 2006 r. strony zawarły na podstawie art. 26 ust. 5 uNPR trzy umowy o dofinansowanie trzech projektów w ramach programu ZPORR, w których powód występował jako „Instytucja Wdrażająca”, pozwany jako „Beneficjent”, a „Beneficjentem Ostatecznym” były określone podmioty korzystające ze wsparcia w ramach działania w promocji przedsiębiorczości. W umowach zdefiniowano pojęcie „wydatków kwalifikowalnych” jako wydatków uznanych za kwalifikowalne zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 448/2004 z dnia 10 marca 2004 r. zmieniającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1685/2000 ustalające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1260/1999 w sprawie kwalifikowania wydatków związanych z projektami współfinansowanymi z funduszy strukturalnych i uchylające rozporządzenie Rady(WE) nr 1145/2003 (Dz. Urz. WE L 072 z 11 marca 2004 r.- dalej: „rozp. WE nr 448/2004”) oraz zgodnie z Uzupełnieniem Programu.

W § 3 umów ustalono okres realizacji Projektu i wskazano datę rozpoczęcia realizacji, datę zakończenia rzeczowego realizacji, datę zakończenia finansowego realizacji oraz datę ostatecznego terminu dofinansowania.

W § 5 określono zasady przekazywania Beneficjentowi dofinansowania, w tym w pkt 10 wymagania wniosku o dofinansowanie i jego załączników stwierdzając m.in., że jako potwierdzenie wydatków poniesionych przez Beneficjentów Ostatecznych, Beneficjent załącza zestawienia faktur lub innych dokumentów o równoważnej wartości dowodowej (lit. a), a jako potwierdzenie swoich wydatków kopie wyciągów bankowych ze swojego rachunku lub przelewów bankowych (lit. d).

Zgodnie z § 5 pkt 12 umów Instytucja Wdrażająca, po dokonaniu weryfikacji przekazanych przez Beneficjenta wniosków o płatność i poświadczeniu wydatków kwalifikowalnych w nim ujętych, przekazuje Beneficjentowi kolejną transzę dofinansowania, zaś zgodnie z § 5 pkt 13 rozliczeniu w ramach Projektu podlegają jedynie wydatki kwalifikowalne, które zostały poniesione w okresie realizacji projektu. W przypadku stwierdzenia braków formalnych lub merytorycznych w złożonym wniosku o płatność, Instytucja Wdrażająca wzywa Beneficjenta do jego uzupełnienia lub złożenia dodatkowych wyjaśnień w wyznaczonym terminie (§ pkt 14).

W § 5 pkt 20 umów stwierdzono, że Beneficjent zobowiązuje się do rozliczenia 100% środków otrzymanego dofinansowania wraz ze sprawozdaniem końcowym z realizacji Projektu, a w § 7 ust. 1 ustalono, że jeżeli zostanie stwierdzone, iż Beneficjent wykorzystał całość lub część dofinansowania niezgodnie z przeznaczeniem, bez zachowania obowiązujących procedur lub pobrał całość lub część dofinansowania w sposób nienależny lub w nadmiernej wysokości, obowiązany jest do zwrotu tych środków wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych.

W toku realizacji powyższych umów Urząd Marszałkowski oraz Ministerstwo Rozwoju Regionalnego przeprowadziły u pozwanego kontrole, które wykazały nieprawidłowości w działalności Stowarzyszenia, w tym wydatkowanie funduszy niezgodnie z procedurami. W związku ze skargą złożoną do Komisji Europejskiej przez przewodniczącego komitetu zrzeszającego wszystkich przedsiębiorców biorących udział w projektach, Komisja Europejska zobowiązała Ministerstwo Rozwoju Regionalnego do rozpoznania tej skargi w wyniku czego Ministerstwo

przeprowadziło kolejną kontrolę przez instytucję audytową wyłonioną w zamówieniu publicznym. W maju 2009r. strona powodowa otrzymała pismo z Ministerstwa Rozwoju Regionalnego stwierdzające, że pozwany wdrożył większość zaleceń pokontrolnych wobec czego można wszcząć dalsze postępowanie w celu zamknięcia projektów.

W wyniku tego podpisano w dniu 4 czerwca 2009 r. aneksy do wszystkich trzech umów w zakresie dat ich zakończenia i zmieniono § 3 umów wskazując jako zakończenie rzeczowe i finansowe realizacji oraz jako ostateczny termin wydatkowania dofinansowania dzień 19 czerwca 2009 r.

Okres kwalifikowalności wydatków dla ZPORR na lata 2004 - 2006 został decyzją Komisji Europejskiej z dnia 18 lutego 2009 r. przedłużony do dnia 30 czerwca 2009 r. i była to ostateczna data dokonywania kwalifikowalności wydatków. Pozwany był o tej dacie wielokrotnie informowany. Aneksy zawarte przez strony przedłużyły termin realizacji projektów do 19 czerwca 2009 r. i do tego dnia beneficjent mógł ponosić wszystkie wydatki i wystawiać faktury. Do 30 czerwca 2009 r. strona powodowa jako instytucja wdrażająca musiała potwierdzić wszystkie wydatki poniesione przez beneficjenta. W aneksach do umów termin 19 czerwca 2009 r. został ustalony po to, by pozwany zdążył złożyć wniosek o płatność końcową tak, by powód zdołał przed 30 czerwca 2009 r. zweryfikować wydatki. Zgodnie ze stanowiskiem Ministerstwa Rozwoju Regionalnego ostatecznym terminem składania wniosków o płatność przez instytucje pośredniczące i instytucje wdrażające był 30 czerwca 2009 r.

Pozwany złożył pierwotny wniosek o płatność końcową w dniu 23 czerwca 2009 r., wniosek ten zawierał braki, nie obejmował także rozliczenia wydatków w kwocie 164 620 zł poniesionych na rzecz beneficjentów w latach 2007 - 2008 z wcześniej przyznanych zaliczek. Pismem z dnia 26 czerwca 2009 r. powód wezwał pozwanego do uzupełnienia braków wniosku w terminie 2 dni, wskazując braki, które należy uzupełnić, nie wskazał jednak, że należy rozliczyć także kwotę 164 620 zł. Pozwany złożył w dniu 30 czerwca 2009 r. poprawione wnioski o płatność, jednak również nie ujął w nich wydatków w kwocie 164 620 zł. Wydatki te wskazał i udokumentował w korekcie wniosku o płatność złożonej

w dniu 3 sierpnia 2009 r. Powód uznał, że kwota ta nie została wykorzystana w znaczeniu formalnym, gdyż wniosek o jej rozliczenie został złożony po terminie.

Sąd Okręgowy dokonując oceny prawnej roszczenia stwierdził, że zgodnie z art. 208 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104, ze zm.- dalej: „u.f.p.”) przy realizacji umów finansowanych z funduszy europejskich źródłem praw i obowiązków stron są rozporządzeniach Rady WE, a także wytyczne Komisji Europejskiej i akty wewnętrzne wydane na ich podstawie.

Wbrew zaleceniom wynikającym z tych aktów, powód nie określił w umowach stron z 8 września 2006 r. terminu złożenia rozliczenia końcowego przez beneficjenta, wskazano jedynie 19 czerwca 2009 r. jako ostateczny termin zakończenia rzeczowego i finansowego realizacji oraz wydatkowania finansowego. Obie strony wiedziały jednak, że podstawą przyznania dofinansowania jest realizacja ZPORR i że ostateczny termin rozliczenia Programu musi nastąpić w dniu 30 czerwca 2009 r. Był to wprowadzić ostateczny termin kwalifikowania wydatków przez powoda, jednak nie pozostawało to bez wpływu na sytuację prawną pozwanego, bowiem powód rozliczał wydatki w oparciu o sprawozdanie końcowe złożone m.in. przez pozwanego. Pozwany zatem, zdaniem Sądu Okręgowego, miał obowiązek złożyć rozliczenie końcowe umów najpóźniej do dnia 30 czerwca 2009 r. i wiedział, że taki obowiązek na nim ciąży. Wprowadzić złożył to sprawozdanie w dniu 23 czerwca 2009r., jednak niepełne, gdyż dopiero w dniu 3 sierpnia 2009 r., a więc po terminie, złożył korektę sprawozdania obejmującą wydatki w kwocie 164 620 zł. Nawet gdyby uznać, że zgodnie z § 9 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 26 lutego 2007 r. w sprawie trybu, terminów i zakresu sprawozdawczości dotyczącej realizacji Narodowego Planu Rozwoju oraz trybu i zakresu rozliczeń (Dz. U. Nr 44, poz. 283 - dalej: „rozp. MRR z 26 lutego 2007”), pozwany mógł złożyć sprawozdanie końcowe z realizacji projektów w terminie 25 dni od zakończenia projektu, to składając korektę sprawozdania w dniu 3 sierpnia 2009 r., nie zachował także i tego terminu.

Sąd Okręgowy uwzględnił również żądanie powoda w zakresie kwoty 15 639,81 zł, której wydatkowanie pozwany poświadczył fakturami wystawionymi przez odbiorców końcowych z naruszeniem terminu określonego

w § 9 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28 listopada 2008 r. w sprawie zwrotu podatku niektórym podatnikom, wystawiania faktur, sposobu ich przechowywania oraz listy towarów i usług, do których nie ma zastosowania zwolnienie od podatku od towarów i usług (Dz. U. Nr 212, poz. 1337 - dalej: „rozp. MF z 28 listopada 2008 r.”). Stwierdził, że rozliczenie funduszy europejskich musi odbywać się zgodnie z prawem i obowiązkiem pozwanego było uzyskanie od swoich kontrahentów faktur, które nie naruszają prawa polskiego.

W wyniku apelacji pozwanego Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 2 czerwca 2015 r. zmienił częściowo wyrok Sądu pierwszej instancji i oddalił powództwo o zasądzenie kwoty 180 259,81 zł z odsetkami oraz o zasądzenie kosztów procesu, oddalił apelację w pozostałym zakresie i orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sąd drugiej instancji przyjął za własne ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego jednak nie podzielił jego oceny prawnej w zakresie żądania zwrotu kwoty 164 620 zł wydatków poniesionych przez pozwanego w latach 2007 - 2008 i uznanej za wydatki niekwalifikowalne z powodu złożenia po terminie wniosku o ich rozliczenie oraz zwrotu kwoty 15 639,81 zł uznanej za wydatki niekwalifikowalne z powodu potwierdzenia ich fakturami wystawionymi po terminie wynikającym z przepisów rozp. MF z 28 listopada 2008 r.

W odniesieniu do kwoty 164 620 zł Sąd Apelacyjny stwierdził, że umowy stron nie określały do kiedy ma nastąpić rozliczenie końcowe otrzymanego dofinansowania projektu. W § 3 wskazano jedynie do kiedy pozwany mógł dokonywać wydatków i był to 19 czerwca 2009 r., nie był to jednak termin rozliczenia końcowego.

Terminem tym nie był także, zdaniem Sądu Apelacyjnego, dzień 30 czerwca 2009 r., przyjęty decyzją Komisji Wspólnoty Europejskiej jako ostateczny termin kwalifikowania wydatków do zwrotu. W ocenie Sądu nie można utożsamiać „kwalifikowalności wydatków do zwrotu” z terminem złożenia przez pozwanego powodowi, jako Instytucji Wdrażającej, wniosku o płatność końcową. Wniosek o płatność jest bowiem jedynie wnioskiem o refundację wydatków poniesionych przez beneficjenta (pozwanego) w okresie wdrażania projektu na zakwalifikowane

już uprzednio działania i cele, a decyzja wydana przez Instytucję Wdrażającą po rozpoznaniu tego wniosku stanowi jedynie poświadczenie poniesionych wydatków kwalifikowalnych i ich rozliczenie. Zdaniem Sądu poświadczenia poniesienia wydatków kwalifikowalnych nie można utożsamiać z kwalifikowaniem wydatków do zwrotu, bowiem kwalifikowanie wydatków stanowi pewien proces i następuje praktycznie w całym okresie obowiązywania umowy aż do nadejścia tzw. terminu rzeczowego i finansowego realizacji. Poświadczenie przez Instytucję Wdrażającą wydatków nie oznacza ich kwalifikowania, jeżeli już wcześniej zostały one uznane za kwalifikowalne w ramach zastosowanej procedury ubiegania się o pomoc z funduszy europejskich, jak to miało miejsce w odniesieniu do objętych sporem wydatków w kwocie 164 620 zł.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że zgodnie z § 11 ust. 1 i ust. 12 rozp. MRR z 26 lutego 2007 r. rozliczenie otrzymanych środków i refundacja wydatków następuje na podstawie wniosku beneficjenta o płatność, złożonego wraz z określonymi dokumentami. Aby wydatki mogły zostać zrefundowane muszą być wydatkami kwalifikowalnymi, jednak z przepisów powyższych wynika, że złożenie wniosku o płatność nie jest czynnością oznaczającą kwalifikowanie wydatków, lecz czynnością o charakterze rozliczeniowym i oznacza rozliczenie uprzednio otrzymanych środków. Poświadczenie wydatków przez instytucję wdrażającą nie jest ich kwalifikowaniem, lecz efektem kontroli prawidłowości realizacji projektu oraz prawidłowości i zasadności wypłat środków z funduszy na określone działania lub cele uznane za kwalifikowane. Natomiast zgodnie z § 9 i § 12 ust. 4 rozp. wniosek beneficjenta o płatność końcową jest składany wraz ze sprawozdaniem końcowym z realizacji projektu, a termin na złożenie sprawozdania końcowego wynosi 25 dni od zakończenia projektu, a zatem termin na złożenie wniosku o płatność końcową jest taki sam.

W konsekwencji Sąd Apelacyjny uznał, że pozwany miał prawo skorygować swój wniosek o płatność także po 30 czerwca 2009 r. o kwotę rzeczywiście poniesionych wydatków, jeżeli były one poniesione przed 19 czerwca 2009 r. i zgodnie z § 12 ust. 4 i § 9 ust. 1 rozp. MRR z 26 lutego 2007 r. mógł to uczynić w ciągu 25 dni od zakończenia projektu, czyli do 25 lipca 2009 r.

Sąd Apelacyjny wskazał, że zgodnie z § 12 ust. 5 tego rozp., w szczególnie uzasadnionych przypadkach instytucja zarządzająca, pośrednicząca lub wdrażająca, upoważniona przez instytucję zarządzającą w porozumieniu lub umowie, o których mowa w § 19 ust. 1 i art. 21 ust. 5 uNPR, może przedłużyć okres złożenia wniosku beneficjenta o płatność końcową i uznał, że zachodziły szczególne okoliczności uzasadniające przedłużenie terminu do złożenia przez pozwanego wniosku o płatność końcową kwoty 164 620 zł. Pozwany nie mógł bowiem wcześniej tj. przed 19 czerwca 2009 r., złożyć wniosku o rozliczenie tej kwoty wydatkowanej w 2007 i 2008 r., gdyż na skutek kontroli przeprowadzonej w 2008 r., powód 18 czerwca 2008 r. zażądał od niego zwrotu kwoty 2 143 889, 76 zł. Ostatecznie jednak w maju 2009 powód otrzymał pismo, że można podjąć dalsze postępowanie w celu zamknięcia realizacji projektów, gdyż pozwany wykonał większość zaleceń pokontrolnych. I właśnie z tej przyczyny zawarto aneksy do umów przedłużające termin ich wykonania.

Wszystkie te wydatki zostały rzeczywiście poniesione na cele uznane za kwalifikowalne, a zatem cel projektu i wydatków został osiągnięty. Zostały one także zweryfikowane przez powoda w czasie ostatniej kontroli. Powód wzywając pozwanego w dniu 26 czerwca 2009 r. do korekty wniosku nie wezwał go do złożenia rozliczenia kwoty 164 620 zł, choć wiedział, że rozliczenia tej kwoty nie było skoro właśnie jej dotyczyły kontrole. Powinien to uczynić zgodnie z § 5 pkt 14 umów. Był obowiązany do współdziałania z pozwanym i powinien także starać się, by wniosek o płatność tej kwoty został złożony w terminie umożliwiającym poświadczenie objętych nią wydatków. Bezsporne jest, że sam powód złożył wniosek o płatność do [...] Urzędu Wojewódzkiego już po terminie 30 czerwca 2009 r., bo 22 lipca 2009 r., a Polska miała kilka miesięcy na przedstawienie Komisji Europejskiej deklaracji końcowej wydatków. Sąd Apelacyjny uznał również, że ponieważ Ministerstwo Rozwoju Regionalnego dopiero 15 czerwca 2009 r., a więc dwa tygodnie przed terminem zakończenia programu operacyjnego, przedstawiło swoje stanowisko, iż kwalifikowalność odnosi się do momentu poświadczenia wydatków przez Instytucję Wdrażającą, a nie poniesienia wydatków przez ostatecznego odbiorcę, pozwany miał zbyt mało czasu na poprawne sporządzenie wniosku o płatność końcową, co w powiązaniu z nie wskazaniem w

aneksach terminu złożenia takiego wniosku, także uzasadniało przedłużenie okresu złożenia wniosku beneficjenta o płatność końcową. W sytuacji, gdy informację o wynikach weryfikacji wniosku o płatność powód przedłożył pozwanemu 16 lipca 2009 r., a korektę tej informacji dopiero 11 lutego 2010 r., nie przedłużenie okresu na złożenie przez beneficjenta wniosku o płatność końcową, a w istocie o skorygowanie tego wniosku, musi być, zdaniem Sądu Apelacyjnego, uznana za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Z tych przyczyn Sąd uznał roszczenie o zwrot kwoty 164 620 zł, objętej uzupełnieniem wniosku o płatność złożonym w dniu 3 sierpnia 2009 r., za nie znajdujące podstaw w § 7 ust. 1 umów stron, tym bardziej, że powód nie zakwestionował żadnego z wydatków zgłoszonych do refundacji w tym wniosku.

Sąd Apelacyjny uznał także za nieuzasadnione żądanie zwrotu kwoty 15 639,81 zł, gdyż stwierdził, że wystawienie przez kontrahentów pozwanego faktur w terminie późniejszym, z naruszeniem przepisów rozp. MF z dnia 28 listopada 2008 r., nie pociąga za sobą nieważności tych faktur, a negatywne konsekwencje mogą być wyciągnięte tylko wobec podmiotu, który wystawił fakturę, a nie wobec podmiotu, zobowiązanego do uregulowania należności z niej wynikającej. Pozwany nie miał wpływu na datę wystawienia tych faktur ani na określenie w nich daty płatności, uiścił wskazane w nich należności wynikające z łączących go z wystawcą faktur umów cywilno-prawnych (najmu i świadczeń za media) i potwierdził to dowodami wpłat, które są dokumentami potwierdzającymi poniesienie wydatków i uzasadniającymi ich refundację, w rozumieniu § 11 ust. 1 rozp. MRR z dnia 26 lutego 2007 r. oraz zasady 1 pkt 2. 1. rozp. Komisji (WE) nr 448/2004.

Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny zmienił częściowo zaskarżony wyrok i oddalił powództwo o zasądzenie kwoty 180 259,81 zł.

W skardze kasacyjnej opartej na pierwszej podstawie strona powodowa zarzuciła naruszenie: art. 65 § 1 i 2 k.c. przez pominięcie przy wykładni oświadczeń woli stron okoliczności towarzyszących ich złożeniu oraz błędną wykładnię umów stron, w szczególności § 5 ust. 20 i błędne uznanie, że umowy te nie wskazywały, kiedy ma nastąpić rozliczenie otrzymanego dofinansowania oraz że pozwany mógł złożyć wniosek o rozliczenie kwoty 164 620 zł dopiero w korekcie wniosku

o płatność złożonym w dniu 3 sierpnia 2009 r.; § 12 ust. 5 rozp. MRR z 26 lutego 2007 r. przez niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że na podstawie tego przepisu [...] Jednostka Wdrażania Programów Unijnych mogła przedłużyć pozwanemu termin na złożenie wniosku o płatność końcową, mimo że z okoliczności sprawy, a w szczególności ze stanowiska Ministra Rozwoju Regionalnego wynika, iż Jednostka ta nie posiadała takiego uprawnienia oraz art. 208 ust. 1 u.f.p. w zw. z art. 18 ust. 1 uNPR, w zw. z § 9 ust. 1 i 2 rozp. MF z 28 listopada 2008 r. przez uznanie, że wystawienie faktury po terminie określonym przepisami prawa nie wpływa na możliwość uznania wydatków z nią związanych za kwalifikowalne, podczas, gdy podstawą refundacji nie mogą być dokumenty naruszające porządek prawny.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzucając naruszenie art. 65 § 1 i 2 k.c. (podobnie jak art. 208 ust. 1 u.f.p. - o czym niżej), skarżący wbrew wymaganiom art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. nie określił, czy nastąpiło to przez błędną wykładnię czy niewłaściwe zastosowanie powyższego przepisu, mimo że są to dwie różne formy naruszenia przepisu prawa materialnego, rządzące się własnymi regułami i prowadzące do różnych skutków i nie jest rzeczą Sądu Najwyższego zastępowanie strony w jej obowiązku procesowym i konkretyzowanie zarzutów w oparciu o niemożliwe do weryfikacji domysły (porównaj między innymi wyroki Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2005 r. V CK 847/04 i z dnia 17 marca 2006 r. I CSK 63/05, nie publ.). Skarżący nie wskazał również jakich konkretnych „okoliczności towarzyszących złożeniu oświadczeń woli stron” nie wziął pod uwagę Sąd Apelacyjny przy wykładni kwestionowanych oświadczeń woli. Tak sformułowany zarzut kasacyjny jest niemożliwy do merytorycznej oceny.

Należy więc jedynie wskazać, że bezsporne w sprawie było, iż w umowach stron z dnia 8 września 2006 r., ani w aneksach do tych umów z dnia 4 czerwca 2009 r., nie określono daty, do której pozwany obowiązany był złożyć wniosek o rozliczenie końcowe przyznanej dotacji i złożyć końcowe jej rozliczenie. Strony zajmowały w tej kwestii odmienne stanowiska, a zatem konieczne było ustalenie tej okoliczności przez Sądy, które także nie ustaliły jej jednolicie. Sąd pierwszej

instancji przyjął, że był to dzień 30 czerwca 2009 r., który stanowił także ostateczny termin kwalifikowania wydatków przez powoda i strony ustnie ten termin uzgodniły, natomiast Sąd Apelacyjny nie podzielił tego stanowiska i stwierdził, że dzień 30 czerwca 2009 r. był jedynie ustaloną przez Komisję Wspólnoty Europejskiej ostateczną datą kwalifikowalności przez stronę powodową wydatków poniesionych przez beneficjentów na realizację projektów, co w wypadku pozwanego dotyczyło wydatków poniesionych przed 19 czerwca 2009 r. Jednakże stwierdził również, że ponieważ kwalifikowanie wydatków odbywa się przez cały okres realizacji projektów, a kwota 164 629 zł dotyczyła wydatków poniesionych w latach 2006 - 2007, była objęta trzema kontrolami powoda potwierdzającymi fakt ich poniesienia i zasadność, należy uznać, że obejmowała wydatki, które strona powodowa już wcześniej uznała za kwalifikowalne.

To ustalenie i stanowisko Sądu drugiej instancji nie zostało zakwestionowane w skardze kasacyjnej, nie ma więc podstaw do jego podważania. Skarżący natomiast zakwestionował wniosek, jaki Sąd Apelacyjny wyprowadził z powyższego ustalenia stwierdzając, że w tej sytuacji pozwany mógł złożyć wniosek o płatność końcową tej kwoty i sprawozdanie końcowe w terminie określonym w § rozp. MRR z 26 lutego 2007 r., a więc w terminie 25 dni od zakończenia projektu tj. do 25 lipca 2009 r.

Kwestionując stanowisko Sądu Apelacyjnego w przedmiocie powyższej daty końcowej rozliczenia kwoty 164 629 zł., powód zarzucił pominięcie, że przed zawarciem aneksów informował pozwanego o konieczności złożenia wniosków o płatność do 18 czerwca 2009 r. i powołał się na korespondencję e-mailową w tej sprawie. Nie wskazał jednak tej korespondencji ani nie wyjaśnił dlaczego obecnie uważa, że pozwany obowiązany był złożyć wniosek o rozliczenie końcowe do 18 czerwca 2009 r., choć w toku postępowania przed Sądami obu instancji uważał, iż ostateczny termin rozliczenia końcowego pozwanego upływał w dniu 30 czerwca 2009 r., co jednoznacznie stwierdził jego pełnomocnik między innymi na rozprawie w dniu 22 lutego 2012 r. (k. 83). Twierdzenie, że z § 5 ust. 20 umów wynika, iż składając sprawozdanie końcowe beneficjent powinien rozliczyć całość otrzymanego dofinansowania niczego nie wyjaśnia, bowiem jak wskazano wyżej w umowach stron nie określono terminu złożenia sprawozdania końcowego,

a jedynie dzień zakończenia rzeczowego i finansowego projektu, którym był 19 czerwca 2009 r. i – jak ustaliły Sady - do tej daty beneficjent mógł dokonywać wydatków i wpłat środków otrzymanych na realizację projektu. Nie mógł to więc być dzień, do którego obowiązany był złożyć sprawozdanie końcowe i wniosek o rozliczenie końcowe, bowiem musiał mieć jeszcze jakiś czas na zebranie dowodów wpłat i wypłat oraz sporządzenie i złożenie sprawozdanie końcowego i wniosku o rozliczenie końcowe. Wskazywana obecnie przez powoda data 18 czerwca 2009 r., jako ustalona przez strony data, do której pozwany miał złożyć końcowy wniosek o rozliczenie, nie ma więc nie tylko jakichkolwiek podstaw w ustaleniach faktycznych Sądów, którymi Sąd Najwyższy jest związany (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) ani w twierdzeniach którejkolwiek ze stron złożonych w toku procesu, lecz także nie może być wyprowadzona w sposób logiczny z okoliczności sprawy i obecnych twierdzeń skarżącego.

Jak wskazano wyżej Sąd Apelacyjny przyjął, że wobec nie ustalenia w umowach daty sprawozdania i rozliczenia końcowego oraz braku podstaw do przyjęcia, że strony ustaliły tę datę na 30 czerwca 2009 r., skoro była to jedynie data końcowa kwalifikowalności wydatków przez powoda, a wydatki w kwocie 164 629 zł zostały już wcześniej uznane za kwalifikowalne - jako dzień złożenia końcowego sprawozdania i rozliczenia pozwanego należy przyjąć datę wynikającą z § 9 ust. 1 i 2 pkt 3 rozp. MRR z 26 lutego 2007 r., a więc dzień 25 lipca 2009 r. Strona powodowa nie odniosła się do tego stanowiska Sądu Apelacyjnego, w skardze kasacyjnej brak także zarzutu naruszenia powyższego przepisu. Nie ma zatem podstaw do kwestionowania przez Sąd Najwyższy zastosowania tego przepisu jako podstawy ustalenia daty, w której pozwany obowiązany był złożyć sprawozdanie końcowe i wniosek o końcowe rozliczenie otrzymanej dotacji. Należy przy tym podkreślić, że kwestia końcowego terminu kwalifikowalności wydatków oraz końcowego terminu rozliczeń przez beneficjentów programu ZPORR realizowanego w latach 2004 - 2006 nie była jasna także dla Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, które zajmowało w tym przedmiocie różne stanowiska. Jak ustaliły Sady, w dniu 15 czerwca 2009 r. Ministerstwo przedstawiło stanowisko, że kwalifikowalność odnosi się do momentu poświadczenia wydatków przez instytucję wdrażającą, nie zaś poniesienia wydatków przez ostatecznego odbiorcę, a dzień

30 czerwca 2009 r. jest ostatecznym terminem składania wniosków o płatność przez instytucje wdrażające i pośredniczące. Natomiast w wydany w lutym 2010 r. podręczniku wdrażania tych procedur stwierdziło, że zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej o przedłużeniu okresu kwalifikowalności dla programów realizowanych w okresie 2004 - 2006, ostateczną datą dokonywania wydatków jest dzień 30 czerwca 2009 r., a obowiązującym najpóźniejszym terminem złożenia przez beneficjenta wniosku o płatność końcową jest dzień wyznaczony w umowie o dofinansowanie projektu, co może wskazywać, że zdaniem Ministerstwa dzień 30 czerwca 2009 r. nie był ostatecznym dniem kwalifikowalności wydatków, lecz ostatnim dniem dokonywania wydatków przez beneficjentów, a najpóźniejszy termin złożenia przez beneficjenta wniosku o płatność końcową powinien być wskazany w umowie, czego w umowach stron nie było.

Przy takich uchybieniach obciążających powoda i niejasności interpretacyjnej w kwestii daty złożenia przez beneficjenta rozliczenia końcowego, przyjęcie przez Sąd Apelacyjny tej daty na podstawie wiążącego strony § 9 ust. 1 i 2 pkt. 3 rozp. MRR z 26 lutego 2007 r. było uzasadnione.

Trafne jest także stanowisko tego Sądu, że powyższe okoliczności, jak również ostateczne uznanie w maju 2009 r. wydatków w kwocie 164 620 zł za wydatki kwalifikowalne i poniesione prawidłowo, a także nie wezwanie pozwanego w piśmie z dnia 26 czerwca 2009 r. o korektę wniosku o rozliczenie końcowe, do rozliczenia również powyższej kwoty, do czego powód był obowiązany zgodnie z § 5 pkt 14 umów oraz okoliczność, że sam powód złożył wniosek o płatność do [...] Urzędu Wojewódzkiego dopiero w dniu 22 lipca 2009 r., zaś Polska miała kilka miesięcy na przedstawienie Komisji Europejskiej deklaracji końcowych wydatków - uzasadniały zastosowanie § 12 ust. 5 rozp. MRR z 26 lutego 2007 r. i przedłużenia terminu złożenia przez pozwanego wniosku o płatność końcową tej kwoty.

Powód nie kwestionował powyższych okoliczności, a zarzucając naruszenie § 12 ust. 5 rozp. MRR z 26 lutego 2007 r. przez niewłaściwe zastosowanie wskazał jedynie, że z przepisu tego wynika, iż instytucja wdrażająca może przedłużyć powyższy termin, jeżeli posiada stosowne upoważnienie od instytucji zarządzającej, a z okoliczności sprawy, w szczególności ze stanowiska Ministra Rozwoju

Regionalnego, który odmówił uznania wydatków zgłoszonych do refundacji w dniu 3 sierpnia 2009 r., wynika, iż [...] Jednostka Wdrażania Programów Unijnych nie posiadała takiego upoważnienia. Skarżący nie wskazał jakie okoliczności sprawy ma na uwadze ani o jakie pismo Ministra chodzi, nie podał jego daty ani karty akt sprawy, na której się znajduje, jak również treści pisma, co nie pozwala na merytoryczną ocenę nie tylko zarzutu braku stosownego upoważnienia, lecz także treści tego pisma, a tym samym stwierdzenia, czy rzeczywiście była to odmowa przedłużenia okresu złożenia przez pozwanego wniosku o płatność końcową, a więc odmowa zastosowania § 12 ust. 5 rozp. MRR z 26 lutego 2007 r., a jeżeli tak, to z jakich przyczyn do niej doszło i czy Ministerstwo rozważyło wszystkie wskazane wyżej przyczyny, które mogłyby uzasadniać taki wniosek.

Niezależnie od tego trzeba stwierdzić, że jeżeli powód nie miał upoważnienia, o którym mowa w powyższym przepisie i wobec tego wystąpił on sam lub pozwany do Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, jako instytucji zarządzającej, o przedłużenie pozwanemu terminu złożenia wniosku o płatność końcową i uznania wydatków zgłoszonych do refundacji po terminie, w dniu 3 sierpnia 2009 r., to Ministerstwo powinno wnikliwie ocenić wszystkie opisane wyżej okoliczności szczególne, uzasadniające przedłużenie terminu i uzasadnić swoje stanowisko w tym przedmiocie. Sąd rozpoznający sprawę o zwrot dotacji unijnych nierozliczonych z powodu uchybienia terminowi do złożenia przez beneficjenta wniosku o płatność końcową jest upoważniony i zobowiązany do oceny, czy odmowa przedłużenia terminu była uzasadniona, a tym samym czy zachodziły okoliczności uzasadniające jego przedłużenie. Sąd Apelacyjny oceniając tę kwestię miał podstawy do uznania, że wystąpiły okoliczności uzasadniające zastosowanie § 12 ust. 5 rozp. MRR z 26 lutego 2007 r. oraz do oceny, że w tej sytuacji nieprzedłużenie pozwanemu terminu do złożenia wniosku o rozliczenie końcowe i żądanie zwrotu prawidłowo wykorzystanej i wydatkowanej dotacji w kwocie 164 620 zł jedynie dlatego, że wniosek o jej końcowe rozliczenie został złożony po terminie, należy uznać za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Skarżący nie zdołał podważyć tego stanowiska, nie kwestionował bowiem powyższych okoliczności ani nie zgłosił zarzutu naruszenia przez Sąd Apelacyjny art. 5 k.c.

Nieskuteczny jest także kasacyjny zarzut naruszenia art. 208 ust. 1 u.f.p. w zw. z art. 18 ust. 1 uNPR i w zw. z § 9 ust. 1 rozp. MF z 28 listopada 2008 r. przede wszystkim z przyczyn wskazanych na wstępie przy omawianiu pierwszego zarzutu, bowiem i w tym przypadku skarżący nie określił, czy do naruszenia powyższych przepisów doszło w wyniku błędnej wykładni, czy niewłaściwego zastosowania.

Zarzut ten dotyczy oddalenia powództwa o zasądzenie kwoty 15 639,81 zł, którą powód uznał za nierozliczoną jedynie dlatego, że nie zaakceptował faktur wystawionych przez kontrahentów pozwanego za rzeczywiście wykonane usługi lub nabycie towarów, bowiem faktury te były wystawione z przekroczeniem terminu przewidzianego w art. 87 uVAT i w §. 9 ust. 1 i 2 rozp. MF z 28 listopada 2008 r., a więc po upływie siedmiu dni od dnia wydania towaru lub wykonania usługi. Skarżący odwołał się w tej kwestii do stanowiska instytucji zarządzającej ZPORR, która zgodnie z art. 208 ust. 1 u.f.p., w zw. z art. 18 ust. 1 uNPR miała prawo określić zasady kwalifikowalności wydatków i przyjęła, że jedną z przesłanek warunkujących uznanie wydatków za kwalifikowane jest poniesienie ich zgodnie z prawem, co zdaniem skarżącego oznacza, że wydatki te powinny być wykazane fakturami wystawionymi zgodnie z prawem, tj. w terminie 7 dni.

Skarżący jednak nie wskazał, gdzie powyższe stanowisko instytucji zarządzającej zostało wyrażone, przez co uniemożliwił zarówno ustalenie jego treści, jak jej ocenę z punktu widzenia umów stron i obowiązujących je przepisów prawa. Dokonując zatem tej oceny tylko na podstawie stanowiska powoda wyrażonego w tym przedmiocie w uzasadnieniu zarzutu kasacyjnego trzeba stwierdzić, że wynika z niego jedynie, iż instytucja zarządzająca przyjęła za jedną z przesłanek uznania wydatków za kwalifikowalne poniesienie ich zgodnie z prawem, natomiast to strona powodowa wyprowadziła z tego stanowiska wniosek, że wydatki beneficjenta nie mogą być uznane za kwalifikowalne, jeżeli zostały wykazane fakturami wystawionymi z przekroczeniem siedmiodniowego terminu. Trafnie jednak Sąd Apelacyjny uznał to stanowisko za pozbawione podstaw.

Należy bowiem stwierdzić, że z obowiązującego strony art. 32 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) Nr 1260/1999 z dnia 21 czerwca 1999 ustanawiającego przepisy ogólne w sprawie funduszy strukturalnych (Dz. Urz. WE Nr L 161, 26.06.1999 r. s. 1) wynika, iż płatności okresowe i płatności salda końcowego dotyczą wydatków faktycznie poniesionych, które muszą być powiązane z płatnościami dokonanyymi przez bezpośrednich beneficjentów, potwierdzonych przez pokwitowane faktury lub dokumenty rachunkowe o takiej samej wartości dowodowej. W związku z tym uregulowaniem oraz w związku z zasadą 1 pkt 2.1 rozp. Komisji (WE) nr 448/2004, w § 11 ust. 1 rozp. MRR z 26 lutego 2007 r oraz w § 5 ust. 10 pkt 1 lit. a i lit. d umów stron wskazano, że warunkiem przyznania beneficjentowi dofinansowania jest złożenie przez niego wniosku o płatność spełniającego wymagania formalne i merytoryczne wraz z załącznikami, w tym przedstawienie wystawionych przez kontrahentów beneficjenta potwierdzonych kopii faktur lub innych dokumentów o równorzędnej wartości dowodowej oraz kopii wyciągów bankowych lub przelewów bankowych, potwierdzających poniesienie przez beneficjenta wydatków na zapłacenie faktur. W uregulowaniach tych chodzi zatem o to, by do wniosku o dofinansowanie oraz do wniosku o rozliczenie dofinansowania dołączone zostały dokumenty mające wartość dowodową dla udowodnienia poniesienia przez beneficjenta wydatków na realizację projektu.

Okoliczność, że faktura wystawiona przez kontrahenta beneficjenta została wystawiona z naruszeniem terminu wskazanego w art. 87 uVAT i § 9 rozp. MF z 28 listopada 2008 r. nie niweczy jej wartości dowodowej jako dokumentu wskazującego na powstanie należności nią objętej, a fakt poniesienia przez beneficjenta wydatku na zapłacenie tej faktury jest potwierdzany nie fakturą lecz wyciągiem bankowym lub przelewem. Naruszenie przepisów art. 87 uVAT i § 9 rozp. MF z 28 listopada 2008 r. może rodzić dla wystawcy faktury konsekwencje podatkowe lub karno - skarbowe przewidziane w art. 62 ust. 1 k.k.s., nie niweczy jednak jej wartości dowodowej do wykazania dokonania przez beneficjenta czynności prawnej określonej w tej fakturze, której zapłacenie przez beneficjenta powinno być wykazane odpowiednim dowodem zapłaty. Jeżeli zatem wydatki na zapłacenie faktury zostały wykazane kopią wyciągów lub przelewów bankowych i faktycznie poniesione na cele i działania związane z realizacją programu

określonego w umowach stron, nie ma podstaw do uznania ich za niekwalifikowalne tylko dlatego, że kontrahent beneficjenta wystawiając fakturę potwierdzającą dokonanie przez beneficjenta określonej w fakturze czynności na realizację programu przewidzianego w umowach stron, nie dochował ustawowego terminu jej wystawienia. Celem faktury jest udokumentowanie rzeczywistego zdarzenia gospodarczego i tylko wtedy można podważać jej wartość dowodową jako takiego dokumentu, jeżeli jej wady lub braki są tego rodzaju, że dyskwalifikują ją jak taki dowód. Taką wadą nie jest wystawienie faktury po terminie przewidzianym we wskazanych wyżej przepisach, jeżeli pozostałe dane w niej zawarte pozwalają na stwierdzenie, że doszło do opisanego w niej zdarzenia gospodarczego.

W świetle wskazanych wyżej przepisów i postanowień umów stron, dokumentami potwierdzającymi wydatki beneficjenta i uzasadniającymi wypłatę oraz rozliczenie dotacji są w istocie nie same faktury wystawione przez kontrahenta beneficjenta, lecz kopie wyciągów bankowych z rachunku beneficjenta lub przelewów bankowych, potwierdzające poniesienie przez beneficjenta wydatków na czynności wskazane w fakturach. W tej sytuacji sam fakt, że kontrahent beneficjenta wystawił fakturę z naruszeniem ustawowego terminu nie uzasadnia odmowy rozliczenia dotacji uzyskanej przez beneficjenta, jeżeli prawidłowo udokumentował on zapłatę należności za czynność określoną w fakturze, a czynność ta została faktycznie dokonana na realizację programu określonego w umowie o dofinansowanie projektu.

Biorąc wszystko to pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. oddalił skargę kasacyjną jako nieuzasadnioną.

aj

kc